

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לב.

עין משפט גזר מצוה

לג א ב מיי פ"כ מהל
אסורי ביאה הל' עו
סמנ לאוין קבט טושיע
אשיע פי' ג טעף :
לד ג מיי פ"ד מלכות
עזת הלכה עו סמנ
שעין קט טושיע ח"מ פי' ל
טעף :
לה ד מיי עס הלכה ד
ופ"כ מהל' אסורי
ביאה הלכה עו סמנ
טושיע עס פי' טושיע
אשיע פי' ג טעף :
א

והאמר רבי יוחנן ב' ונראה לר"י דר' יוחנן עיקר דבריו אהך
משנה איתמר^א (א) והיינו דקאמר דברי הכל היינו רש"ג
ור' אלעזר דליירו צעורין ולהכי לא קא משני הכא ה"מ היכא
דאיכא חוקה דכשרות אכל היכא דליכא חוקה דכשרות לא אמר דמשני

ורש"ג סבר ערער טרי צעין אכל צמקוס ערער אחד הו' עד
אחד נאמן להכשירו: **והאמר ר' יוחנן** לא איתפרש היכא קאי: **ונפק
עליה קלא** קול בעלמא ולא עדות: **ואחסיניה** מן הכהונה עד שיצדקו
את הדבר שמעלה היא צכהונה. וכל זה יתור לשון הוא בלא לוקך
דבלא קול נמי מיתוקמא שמענתא
שפיר צעד אחד מכשיר מעיקרא ועד
אחד צסוף ושנים עדים עוררים צינתיס
דמפרש ואזיל אללא משום הכי נקט
ליה דצעי למימר ואתא עד אחד ואמר
דכהן גמור הוא ואסקיניה דלמאי אתא
עד אחד להכשירו אללא אס כן ילא
עליו פסלות קודס לכן: **ואחסיניה**
דצמקוס קול הו' עד אחד מהינן:
ואחסיניה דלחד צמקוס שנים אין
דבריו כלום: **ואתא עד אחד** לצסוף
ואמר דכהן גמור הוא והו' ליה שנים
מכשירין: **ודולוי עלמא** צין רבי אלעזר
צין רש"ג מצרפין עדים המעידים זה
שלא צפני זה צשאר עדות וה"נ יש
לנו לצרף מן הדין עד ראשון ועד
אחרון המכשירין וכשירינו ליה אס לא
מפני זילותא דצי דינא דמפרש ואזיל:
דצי אלעזר סבר כיון דאחסיניה

(א) כמוצת טו. כ. קדושין דף
ע: גיטין דף ע. ט. (ב) [קתני
דף קסא: גיטין דף ג:]
מסדרין דף כ. כ. כמוצת דף כ. כ.
[ומספחה מסדרין פ"ה]
(ג) [וע"פ מוס' כמוצת טו. כ.]
(ד) [וע"פ מוס' כמוצת טו. כ.]
ד"ה ואסקיניה,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר דלכן גמור
הוא ככ"ל וכן בפנינו:
(ב) רש"ב ד"ה דחסיניה
ליתלמא וכו' ועשוי עלתוהו
ועתו וכו' להשכיח את הקול
וכי צביל קול מעלה
בעלמא ככ"ל ודאי עס ד"ה
ד"ה אלעזר וכל הענין צ"ל
ר' אלעזר צמקוס ר'
אלעזר: (ג) תוס' ד"ה
ואתמר וכו' איתמר ד"ה
דקאמר: (ד) [וע"פ מוס' דלכן
ערער פחות משנים:

מוסף רש"י

והאמר ר' יוחנן ב' לא
איתפרש היכא [גיטין טו. כ.]
ונפק עליה קלא. קול
בעלמא ולא עדות [בבבבות
כו. א.] ואחסיניה. מן הכהונה
עד שיצדקו את הדבר,
שמעלה הוא לכהונה [טו. כ.]
ואסקיניה. דצמקוס קול הו'
חד מהינן [טו. כ.] ודכ"ל
עלמא. צין ל"ר אלעזר צין
לר"ש מצטרפין. שני עדים
המעידים זה שלא צפני זה
צשאר עדות [טו. כ.] לזילותא
דצי דינא. שהורידוהו עדים
פסמים וצפניו ועליו ועליו
דכריס. והיינו דקאמר ר"א
דמלמא שהורידוהו ע"פ
העוררין אין מעלין ע"פ עד
זה השני אע"פ שיש אלעזר
עס אהך [טו. כ.] אפילו
בתרי. אלו כשדי הדדי
בפעם שניה לר"א לא מסקינן
ליה [טו. כ.] ואין ערוהין
מתקיימת. להקבל צ"ל
אפילו ראו עינין כשדי
ופגומא אחריני היא ולאו
ר' יהושע מן קהלא קאמרי לה.
ור"א ר"ש צפנתא דר' נתן
ורבנן פלוגי [טו. כ.]

מוסף תוספות

א. וכן מצאנוהו
בירושלמי [בבבבות פ"ה
ד"ה]. בפנינו. ב. דקתני
מעלין לכהונה על פי עד
אחד. תוס' כמוצת טו. כ.
ג. ונפק עליה קלא
ואחסיניה. מוס' היכא קאי
ממונת טו. א. שאין
מורידין מן החוקה על פי
הקול אלא שחוששין ההר
הדבר בספק. וספיר דכתב
בהו ואחסיניה וכו'
לחששא קרי הורדה. ריבט
יונה. ה. [בתרומה בוכן
היה דרבנן. מוס' היכא
ממונת טו. א. והיה דפרק
הואמר דינא דפסלין ליה
היינו דוקא לעבודה א"צ
לתרומה דאורייתא. רש"י.
א. [דכיון דמחוקין לה
לעלמא כאשתי איש ובתקן
עידיה נמי קיימי עלה בתקן
דמורייא. א. א. והוא לא
ספיקא לפיכך כיון ששענת
לאחד מעידיה לא תצא.
ש. טו. שבאו שני עדים
ואמרו מת בעלין וכו'
מעצמה שהרי לא היתה
צריכה להיחייב ביד מותרת
לחזור לו דאנוסה היא.
ש"י יצמות טו. א. [ואיכא
חוקה דאיתא דייקא
ומינסבא. רש"י.]

רבינו גרשום

והאמר ר' יוחנן אין ערער
פחות משנים והכי אמר
ר' אלעזר דהיכא דאיכא
ערער חד אין מפליגין. לא
לא במאי צסקין דמאי
ביניהו כגון דמחוקין לן
כו' ודכ"ל עלמא מצטרף
לערותן דקמא דבתרי
דמכשירי ליה אע"פ דלא דאין
בהרדו: חיישין לזילותא
דבי דינא דהורידוהו מן
הכהונה. והואיל דליכא
אילא חד סהודא דאחי
בנשיה לא מסקינן ליה דאין
מעלין לכהונה על פי עד
אחד הואיל דאיכא ערוהין
עבר עובדי ליה חיישין
לזילותא דבי דינא משום
דכ"ל כרש"ג דאמר משום
ר"ש סמנ. א. הכי דפלגי
חיישי לזילותא דבי דינא
מאי אורי דאין דאין
באפי נפשיה א"י אתו
תרי סהודא כיון דאחסיניה
חיישי לזילותא דבי דינא
ולא מסקינן ליה. עד שיראו
שניהם כאחד שאם העיד
אחד אני ראיתי פלוגי ליה
מפלוגי מנה ואח"כ העיד
אחד אני ראיתי פלוגי ליה
מפלוגי מנה אין ערוהין
מצטרפת עד שיראו שני
העידים כאחד שלה מנה
דלמא אפנה דקא מסהדי
דאי לא מסהדי דאי דשמת
פרע לו ושוב ליה ממנו. ר'
כאדר: ר' אלעזר סבירא ליה
היושע בן קרחא אומר אפי'
בהו אתו זה הואיל ועדות
אתח הן מעידין וביים אחד
ישעיה אחת: ואין ערוהין
מתקיימת בבית דין. שאם
אמר אחד אני ראיתי עדות
זה וחבירו שם היה ולמחר
בא חבירו והעיד כן אין
מצטרפין עד שיעידו שניהם
כאדר: ר' נתן אומר וכו'.
נתן מצטרפין:

נאמנת חיה לומר זה כהן דלאתמינא
דהכא קאי ואת' כיון דלאתמינא דהכא
קאי היכי פריך מיניה התם וצפ"ק
דגיטין (דף ע. ט. וס) דלמא הא דקאמר
ר' יוחנן אין ערער פחות משנים
היינו משום דאיכא עד אחד דמכשיר
וי"ל דהגמ' ידע דר' יוחנן מיירי
דמסקי דילא עליו קול שהוא צן
גרופא ואת"כ צא עד אחד דמכשיר
למסיר הקול ואתו צי תרי כו' וצכה"ג
אמר רבי יוחנן דאין (ו) פחות משנים
ואע"ג דעד אחד שהכשיר והקול
כליתנהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול
אס לא החוקה שהרי הקול פוסל
והעד אינו פוסל:

אין ערער פחות משנים. לא צא
לאפוקי אללא עד אחד צאל
קול פוסל דממסקינן:

ונפק עליה קלא ואחסיניה. לאו
דוקא אחסיניה אללא כלומר
ממילא יכד' דאי דוקא אחסיניה אמאי
אסקיניה והא איכא זילותא דצי' וליכא
למימר ליכא זילותא אללא כשסורידו
צ' פעמים דצשמעתמא מוכח דלפי'
צחלא זימנא איכא זילותא צ"ד הורדה
גמורה קאמר וליכא זילותא דצי' אללא
היכא דהורידוהו על ידי עדות אללא
צהורדה שע"י הקול ליכא זילותא:
ואתא חד סהרא ואסקיניה. ואע"ג

דלמרינן צפרק המגרש (גיטין דף פט. וס) דלא מצטלין קלא גבי גרופא
לכהן משום דלית ליה תקנה אכל הכא דאי לא מסקינא ליה פסול
לעולם מצטלין אי נמי צתרומה דרבנן הקילו: **אנן מסקינן ליה**.
דלוקי תרי צהדי תרי ואוקי גצרא אחוקיה דמוזקין לן דלציו כהן
הוא ותימה צצדי צפרק האומר בקדושין (דף טו. א.) גבי ינאי המלך
ויצוקש ולא נמלא היכי דמי אילימא דמרי אישצבאי דתרי אמרי
לא אישצבאי תרי ותרי נינהו מאי חזית דקמכת אהני סמוך אהני
ואמאי לא נמלא והשתא מאי קא פריך אדרבה אית לן למימר אוקי
תרי צהדי תרי ואוקי גצרא אחוקיה ואוקי ינאי אחוקת אמו דלא
אישצבאי ופירש התם צקונט' דחוקת האס לא מהניא להכשיר את
ינאי לפי שאין עדים צצין לפסול את האס לכהונה אללא להעיד על
ינאי ונראה לר"י דלמה לא יועיל חוקת האס לצן הואיל ואינו
יכול להיות שפאה האס כשהא אס לא יהיה הכן כשר צעור דרבנן
אע"ג דעל הצן מעידים לפסלו מהניא ליה חוקת האס להכשירו ונראה
לר"י דהיינו טעמא משום דמסקינן צפ' ד' אחין (יצמות דף לא. וס) דה'
תרי דכל תרי ותרי הויא ספיקא דרבנן והאס נמי הוי ספיקא דרבנן
ולהכי פריך התם סמוך אהני דנהי דמדלוריימא אמרי' אוקי תרי
צהדי תרי ואוקי איתמא אחוקה מ"מ מדרבנן יש לפסולה והכא לענין
תרומה דרבנן הקילו והתירו צה צתרי ותרי ולאוקמיה אחוקיה^א והא
דאמר לעיל שנים אומרים מת וצ' אומרים לא מת כו' אללא נשאת
ואח"כ צאו עדים לא תלא אע"ג דתרי ותרי ספיקא דרבנן היא
ומדלוריימא אית לן לאוקמה אחוקה דהויא אשתי איש והיה לה לזאת
אע"פ שנשאת לאחד מעדיה^א אורי' דלמאי חוקה דדייקא ומנסבא
ומרעה חוקת אשתי איש^א ואס תאמר כי איכא צ' עדים לא דייקא
דליכא חומר צכוספה דלאמר צהאשה רבה (טס דף פו. וס) נשאת
שלא צרשות מותרת לחזור לו ומפרש התם דהיינו שנשאת בעדים^א
וי"ל הואיל ומכתישים זה את זה איכא חומרלא אס תעמוד תחת בעלה
צטענת צרי שלה ואת' צ' אומרים נאגרשה וצ' אומרים לא נאגרשה
אמאי לא תלא צנשאת ואח"כ צאו עדים הא לא דייקא דלוקא צנת
הוא דדייקא שיראה שמה יצא וידעו הכל שלא מת ואינה נאמנת
לומר נאגרשה דשלא צפני בעלה מעיזה ומעיה ועוד היכא דליכא
עדים דקא מסקינן לה מעיזה ומעיה וי"ל דלענין הכי דייקא ומרע'
חוקת אשתי איש דלעולם יראה שמה יוחמו או יפסלו בגזלות ואת'
למאי דלא ידע דצאומר צרי ל' איירי מאי קאמר היא גופא צנאשם
תלוי קיימא ה"ל למימר צחטאת קיימא וי"ל דפריך אפילו נאמר
דתרי ותרי הוה ספיקא דלוריימא כדפי' צפ' ד' אחין (דף לא. ד"ה א') מ"מ צנאשם קיימא ואין להצריך וצכתבות (דף כו. ד"ה א') פירשמי':

קאמר ר' אלעזר איתמי אין מעלין ע"פ עד אחד הצא לצסוף צומן
שיש עליו עוררין שנים הפוסלין אותו הלכך לא מהני עד שני הצא
לצסוף להכשירו להצטרף עם הראשון המכשיר דאע"ג דאיכא למימר
אוקי תרי מכשירין צצדי תרי פוסלין ואוקי גצרא אחוקיה ויהיה כשר
אפי' הוי לא מסקינן ליה משום זילותא דצי דינא. והאי דאסקיה מעיקרא
על פי עד אחד הצא להשכיח הקול ללו זילותא דצי דינא הוא
דמאי דלאתמינא צצביל קול בעלמא הוא וכדי לחזור ולהעלותו אחר
שיצדקו הדבר הורדנוהו הלכך כי הדר מסקי ליה ליכא זילותא אכל
כשהורדנוהו על פי עדים מן הדין הורדנוהו וכי הדר מסקי איכא
זילותא: **ואנן מסקינן ליה** ואי קשיא תרי ותרי נינהו ואמאי מסקינן
ליה והא הוי ספק תריץ אוקי תרי צצדי תרי ואוקמיה אחוקיה
קיימתא לאסקיה על פי עד ראשון שהיה נאמן דהא אכתי אין עוררין
דקול ללו עוררין הוא: **אי הוי דר' אלעזר חייש לזילותא דצי דינא:**
מאי איריא. עד הצא לצסוף דהתם אין מעלין משום זילותא דקתמי
מתני' אין מעלין על פי עד אחד צומן שיש עליו עוררין הא על פי
שנים מעלין אפילו תרי אתו צהדי הדדי נמי צפעס שניה לרבי אלעזר
לא מסקינן ליה: **אלא אמר רב אשי דולוי עלמא כו'** והיינו אשלי
רבצרי דלעיל [א. א.]: **והכא צלצרף ערוהין קא מילגני** לר' אלעזר אין
מצרפין עד אחרון עם הראשון הואיל ולא העידו שניהם כאחד צרבנן
דפליגי אדרבי נתן אכל אס צאו שניהם ציחד דכהן הוה ולזילותא
ומוקמינן ליה אחוקיה קיימתא דמוזקין לן צצבוה דכהן הוא ולזילותא
לא חיישין ורש"ג כר' נתן: **דהני סנאי ר' נתן ורבנן:** דסניא
אין ערוהין מצטרפם. אין לריך כהן צהאי מחלוקת דרבי יהושע צן
קתה ורבנן אללא כן היא צרימתא שלימה צשליה זה צורר [סנהדרין ג.] ומשום
גצרא דסיפא נקט רישא: **עד שיראו שניהם כאחד**. את העדות
לאפוקי אחד אומר צפני הלוהו ואחד אומר צפני הודה לו עליו:
אפי' צוה אחר זו. אחד אומר ציוס ראשון ליה פלוגי מפלוגי מנה
ואחד אומר ציוס שני ראשון גס אני שניה ממונו דמ"מ אמנה קי
מסכדי. ות"ק סבר אמנה דקא מסהדי האי לא קא מסהדי האי וה"ל
לגבי מנה חצי עדות וטעמייהו מפרש שפיר צסנהדרין [סס] מקרא ומסכרדא:
אין ערוהין מסקימת. להתקבל צצ"ד ופ"י ראו שניהם כאחד עד
שיעידו שניהם כאחד צפני צ"ד. ופלוגתא אחריתי היא ולאו ר' יהושע
צן קרחה קאמר לה ור' אלעזר ורש"ג צפלוגתא דר"ג ורבנן פלוגי:
ר' נתן אומר כו'. וטעמייהו מפרש התם שפיר מקרא ומסכרדא:
אמר

אמאי